

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Ertan ÖZKAN - TÜRKİYE DA VASI

(Başvuru no: 47311/99)

NİHAİ KARARININ ÖZET ÇEVİRİSİ

STRASBOURG

9 Ekim 2003

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (47311/99) başvuru no'lu davanın nedeni Ertan Özkan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna 3 Mart 1999 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Temel İnsan Haklarını güvence altına alan 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul'da avukat E. Çıtak tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

1978 doğumlu Başvuran Ertan Özkan, olayların meydana geldiği sırada Tokat'ta öğrenci imiş.

26 Ağustos 1997 tarihinde, başvuran yasadışı bir örgüt olan TKP/ML-TİKKO (Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist- TİKKO) üyesi olmakla Tokat Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesi tarafından tutuklanarak göz altına alınmışlardır. Başvuranın ikametgahında yapılan aramalar sonucunda emniyet adigeçen örgüt yanlısı belge ve doküman bulmuştur. Başvuran gözaltı sırasında ifade tutanağını imzalamayı reddetmiştir.

27 Ağustos 1997 tarihinde, başvuran ilk önce Tokat Cumhuriyet Savcılığında ifade alınmış ve daha sonra Tokat Sulh Hakimi karşısına çıkarılmıştır.

16 Eylül 1997'de Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı TCK'nın 168 § 2 ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 5. maddesine dayanarak başvuranı yasadışı örgüt TKP/ML-TİKKO mensubu olma suçu ile itham etmiş ve mahkumiyetini istemiştir.

Cumhuriyet Savcısı 12 Kasım 1997 tarihli duruşmada sunmuş olduğu iddianamesinde bu defa başvuranı TCK'nın 169. maddesine dayalı olarak yasadışı bir örgüte yardım etme suçu ile itham etmiştir.

Ankara DGM, 10 Aralık 1997 tarihli kararı ile başvuranı TCK'nın 169. maddesine dayalı olarak yasadışı bir örgüte yardım etme ve bu örgüte ait doküman bulundurma ve dağıtma suçundan suçlu bulmuş ve adı geçeni üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırmıştır.

9 Kasım 1998'de Yargıtay 10 Aralık 1997 tarihli kararı onamıştır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE İLİŞKİN

Başvuran kendisini yargılayan ve mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin bir yanda bünyesinde askeri hakimi bulundurması diğer yanda susma hakkını kullanmak istediği halde poliste ifadesinin alınarak ve imzalatılması nedeniyle «tarafsız ve bağımsız» bir mahkeme olarak kabul edilemeyeceğini iddia etmektedir. Başvuran ayrıca Yargıtay'daki süreçte Cumhuriyet Başsavcısının görüşünün tebliğ edilmemesi ve bu görüşe yanıt verememesi nedeniyle savunma haklarının tanınmadığını savunmakta, AİHS'nin 6 §§ 1 ve 3. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

A. Kabul edilebilirlik üzerine

Hükümet AİHM'den Devlet Güvenlik Mahkemesinin yapısıyla ilgili şikayetin altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle reddetmesi talebinde bulunmaktadır. Hükümet başvuranın DGM'nin 10 Aralık 1997'de almış olduğu karardan itibaren altı ay içerisinde başvuruda bulunması gerektiğini dile getirmiştir. Oysa başvuran başvurusunu 3 Mart 1999'da yapmıştır.

AİHM, benzer şikayetlerin Özdemir-Türkiye davasında da dile getirildiğini hatırlatmış, (sözü edilen karar, § 26) bu neticeyi değiştirecek hiçbir unsur bulamadığı sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Hükümetin yapmış olduğu itiraz reddedilmektedir.

AİHM, mahkemenin bu yöndeki içtihatları (Bkz. özellikle Çıraklar-Türkiye kararı, 28 Ekim 1998, 1998-VII) ve mahkemeye sunulan unsurlar ışığında başvurunun esas bakımından incelenmesi gerektiğine itibar etmekte ve başvuruyu kabul edilemez bulmak için bir gerekçe bulunmadığını ifade etmektedir.

B. Esasa ilişkin

1. Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin

Mahkeme daha önceki kararlarda buna benzer pek çok şikayetlerin dile getirildiğini ve bunların AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiği yönünde sonuçlandırıldığını ortaya koymaktadır. (Bkz. söz edilen Özel kararı, §§ 33-34, ve Özdemir kararı, §§ 35-36).

AİHM, mevcut davada Hükümetin davanın seyrini farklı şekilde sonuçlandıracak hiçbir tespiti ve delili sunmadığını incelemekte olup bunun yanı sıra başvuranın aralarında askeri bir hakim de yer aldığı Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin TCK'ya dayalı olarak yapmış olduğu yargılama hususunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğu kanısındadır. Üstelik Devlet Güvenlik Mahkemesinin davanın gerekçesine yabancı mülahazalar ışığında başvuran hakkında sebepsiz bir yargı kararı aldığı sonucu çıkmaktadır. Bu nedenle başvuranın bu yargı makamının tarafsız ve bağımsız olmadığı yönündeki şüphelerinin dikkate alınması gerekmektedir, (sözü edilen Incal kararı s. 1573, § 72).

AİHM, başvuranı yargılayıp mahkum eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin AİHS'nin 6 § 1 maddesinde yer alan bağımsız ve tarafsız bir mahkeme niteliğini taşımadığı sonucuna varmaktadır.

2. Cezai yargılama sürecine ilişkin

Hükümet bir ihlalin olduğu iddiasına karşı çıkmaktadır.

AİHM, benzer olaylarda tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin adil ve hakkaniyete uygun bir yargılama sürecini garanti altına alamayacağıı hatırlatmaktadır.

Başvuranın bağımsız ve tarafsız bir mahkemede yargılanma hakkının ihlal edildiğinin tespiti ışığında Mahkeme mevcut şikayeti incelemeye gerek duymamaktadır (Bkz. diğerleri arasında sözü edilen Çıraklar karan, s. 3074, §§ 44-45).

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesinde yer alan unsurlar.

A. Maddi ve manevi tazminat

Başvuran uğramış olduğu maddi zararın tazminini Mahkemenin takdirine bıraktığını savunmakta ve manevi tazminat için 20.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu miktarlara karşı çıkmaktadır.

İddia edilen maddi tazminata ilişkin olarak AİHM, Devlet Güvenlik Mahkemesi önündeki sürecin Sözleşmenin ihlali ile sonuçlanmadığı haller üzerinde durmadığını kaydederek başvurana bu yönde bir tazminat ödenmesine gerek olmadığını ifade etmektedir. (Findlay-İngiltere karan, 25 Şubat 1997, s.284, § 85).

Manevi tazminatla ilgili olarak Mahkeme, olayların koşulları dikkate alındığında ihlal kararının tespitinin adil tazmin için başlı başına yeterli olduğuna karar vermiştir, (söz edilen Çıraklar kararı, s. 3074, § 49).

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AİHM nezdinde yapmış olduğu masraf ve harcamalara ilişkin 10.000 Euro talep etmekte, bu yönde bir kanıt sunmamaktadır.

Hükümet bu miktara karşı çıkmaktadır.

Mahkemenin bu konudaki içtihadı doğrultusunda AİHM, başvurana hakkaniyete uygun olarak 2.000 Euro ödenmesini kararlaştırmıştır.

C. Temerrüt Faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı %3 'lük bir faiz oranının uygulanacağını belirtmektedir.

BU SEBEPLERDEN DOLAYI MAHKEME OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna ;
2. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığına ve tarafsızlığına ilişkin AİHS'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine ;

3. AİHS'nin 6. maddesine ilişkin diğer şikayetlerin incelenmesine gerek olmadığına ;

4. mevcut kararın adil tazmin için başlı başına yeterli bir karar olduğuna ;

5. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, miktara yansıtılabilecek KDV, pul, harç ve masraflarla birlikte, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden T.L.'ye çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin başvurana masraf ve harcamalar için 2.000 (iki bin) Euro ödemesine;

b) Ödemenin öngörülen süre içerisinde yapılmaması durumunda, sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ve ödemenin yapılmasına kadar, Hükümetin, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli faizinin üç puan fazlasına eşit oranda basit faizi uygulamasına;

6. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin reddine;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddelerine uygun olarak 9 Ekim 2003 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.